

REQUIREMENTS TO THE MEMBERS OF THE MANAGEMENT AND CONTROL BODIES OF PUBLIC ENTERPRISES¹⁰¹

Assoc. Prof. Anastas Georgiev, PhD

Department of Civil Law, Law Faculty,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: +35982888746

E-mail: ageorgiev@uni-ruse.bg

Abstract: *The Law on Public Enterprises, in Chapter Five "Requirements to Management and Control Bodies", Art. 20 - 24 and the Regulations for the Implementation of the Law on Public Enterprises, in chapter five "Requirements to the management and control bodies of public enterprises and promotion of candidates", art. 31 - 56 determine the requirements for the management and control bodies of public enterprises, the criteria for the selection of candidates; the nominations committee and the nomination procedure. These requirements, according to the provisions of Art. 3 of the Law on Public Enterprises, are also applicable to local self-government bodies and municipal public enterprises, which apply the provisions of Chapters Five of the Law and Eight of the Rules for its Implementation, respectively. The report examines the special requirements for the members of the management and control bodies of public enterprises in the context of the amendments and additions to the Regulations for the Implementation of the Law on Public Enterprises, published DV. No. 11 of February 2, 2023.*

Keywords: *Law on Public Enterprises; Regulations for the implementation of the Law on Public Enterprises; Requirements for management and control bodies; Public enterprises; Municipal public enterprises*

ВЪВЕДЕНИЕ

Изискванията към органите за управление и контрол на публичните предприятия (ППр) са уредени в глава пета, чл.20 - чл.24 от Закона за публичните предприятия¹⁰² (ЗППр), както и в глава пета, чл.31 - чл.56 от Правилника за прилагане на Закона за публичните предприятия¹⁰³ (ППЗППр), където се определят критериите за подбор на кандидатите; комисията за номиниране и процедурата за номиниране. Разпоредбата на чл.3 от ЗППр предвижда, че тези изисквания са относими и към органите на местното самоуправление и общинските ППр, които прилагат съответно разпоредбите на глави пета от ЗППр и осма от ППЗППр.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Съгласно чл.20, ал.1 от ЗППр за управител или член на колективен орган за управление и контрол на ППр може да бъде избран български гражданин или гражданин на Европейския съюз (ЕС)¹⁰⁴, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство¹⁰⁵, или на Конфедерация Швейцария, който отговаря на изискванията, посочени в т.1 – т.13¹⁰⁶. Три от законовите предпоставки за участие като член на орган за управление и

¹⁰¹ Докладът е представен на 62-ра Научна конференция на Русенски университет „Ангел Кънчев“ и Съюз на учените – Русе „Нови индустрии, дигитална икономика, общество – проекции на бъдещето VI“, на 27-28 октомври 2023 г. с оригинално заглавие на български език „Изисквания към членовете на органите за управление и контрол на публичните предприятия“.

¹⁰² Закон за публичните предприятия, Обн. ДВ. бр.79 от 8 Октомври 2019г., изм. ДВ. бр.100 от 20 Декември 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.85 от 2 Октомври 2020г., изм. ДВ. бр.96 от 10 Ноември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.11 от 9 Февруари 2021г., изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г.

¹⁰³ Правилник за прилагане на закона за публичните предприятия, Обн. ДВ. бр.40 от 5 Май 2020г., изм. ДВ. бр.89 от 26 Октомври 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.11 от 2 Февруари 2023г.

¹⁰⁴ Срв.: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_bg

¹⁰⁵ Срв.: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/bg/content/sporazumenie-za-evropeyskoto-ikonomicheskoprostranstvo-eip>

¹⁰⁶ Съгласно чл.20, ал.1 от ЗППр за управител или член на колективен орган за управление и контрол на публично предприятие може да бъде избран български гражданин или гражданин на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, който:

1. има завършено висше образование;

контрол на ППР са положителни (по чл.20, ал.1, т.1, т.2 и т.13 от ЗППР), а останалите десет (по чл.20, ал.1, т.3 - т.12 от ЗППР) са формулирани като пречки (несъвместимости).

Предпоставка за избора за управител или член на колективен орган за управление и контрол на ППР, според чл.20, ал.1 от ЗППР, е гражданството, което представлява политико-правна връзка на физическото лице (ФЛ) с държавата. Не могат да бъдат избирани за членове на органи за управление на ППР лица без гражданство или чужденци, извън посочените държави. Разрешението за постоянно пребиваване на чужденец в Република България е ирелевантно. Двойното гражданство не се разглежда като пречка за избора за управител или член на колективен орган за управление и контрол на ППР.

Само дееспособно ФЛ, което не е поставено под запрещение може да е управител или член на колективен орган за управление и контрол на ППР (срв.: чл.20, ал.1, т.3 от ЗППР). ФЛ трябва да притежава пълна гражданска дееспособност. Няма възможност да бъде избрано ФЛ, чиято дееспособност е ограничена напълно или частично, тъй като е поставено под запрещение^{107 108}. От изискването на чл.20, ал.1 от ЗППР само дееспособно ФЛ да е управител или член на колективен орган за управление и контрол на ППР следва извода, че юридически лица (ЮЛ) не могат да бъдат избирани^{109 110 111}, което е важна особеност на ППР - акционерни

2. има най-малко 5 години професионален опит;

3. не е поставен под запрещение;

4. не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер;

5. не е лишен от правото да заема съответната длъжност;

6. не е обявен в несъстоятелност като едноличен търговец или неограничено отговорен съдружник в търговско дружество, обявено в несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори;

7. не е бил член на управителен или контролен орган на дружество, съответно кооперация, прекратени поради несъстоятелност през последните две години преди назначаването, ако са останали неудовлетворени кредитори;

8. не е съпруг/съпруга или лице във фактическо съжителство, роднина по права линия, по сребрена линия - до четвърта степен включително, и по сватовство - до втора степен включително, на управител или член на колективен орган за управление и контрол на същото публично предприятие;

9. не заема висша публична длъжност по чл.6, ал.1, т.1- т.38 и т.41- т.45 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, не е член на политически кабинет и секретар на община;

10. не извършва търговски сделки от свое или от чуждо име, когато се извършва дейност, сходна с дейността на дружеството;

11. не е съдружник в събирателни, в командитни дружества и в дружества с ограничена отговорност;

12. не е управител или член на изпълнителен или контролен орган на друго публично предприятие;

13. отговаря на други изисквания, предвидени в устава на дружеството.

¹⁰⁷ Съгласно чл.5, ал. 1 и ал.2 от ЗЛС, пълнолетните лица, които поради слабоумие или душевна болест не могат да се грижат за своите работи, се поставят под пълно запрещение и стават недееспособни.

Пълнолетните с такива страдания, чието състояние не е така тежко, за да бъдат поставени под пълно запрещение, се поставят под ограничено запрещение.

¹⁰⁸ Закон за лицата и семейството (ЗЛС), обн. ДВ. бр.182 от 9 Август 1949г.

¹⁰⁹ Срв.: чл.234, ал.1 от ТЗ: член на съвет може да бъде дееспособно физическо лице. Ако уставът допуска, член може да бъде и ЮЛ. В този случай ЮЛ определя представител за изпълнение на задълженията му в съвета. ЮЛ е солидарно и неограничено отговорно заедно с останалите членове на съвета за задълженията, произтичащи от действията на неговия представител. Такава възможност не се предвижда за управителя на ООД, който може да бъде само дееспособно физическо лице. В т.см. вж.: Решение № 59 от 28.07.2009 г. по т. д. № 626/2008 г., т. к., II т.о. на ВКС.

¹¹⁰ В Решение № 59 от 28.07.2009 г. по т. д. № 626/2008 г., т. к., II т. о. на ВКС е предвидено, че съгласно разпоредбата на чл.135 от ТЗ управителят е необходим и задължителен орган на ООД. Докато общото събрание е волеобразуващ орган на дружеството, управителят е неговият волеизявяващ орган. Съгласно чл.141, ал.1 и 2 от ТЗ, управителят организира и ръководи дейността на дружеството и го представлява, поради което името му се вписва в търговския регистър. За да се избере едно лице за управител, не е достатъчно само решение на общото събрание за избора му. Необходимо е и съгласие на избраното лице, което трябва да бъде дадено в писмена форма с нотариална заверка на подписа- ал.3 на чл.141 от ТЗ. Законът не ограничава броя на управителите, както и не определя начина, по който да упражняват правомощията си. Управителят, обаче, трябва да бъде дееспособно физическо лице.

¹¹¹ При влизането си в сила ЗППР заварва случаи, в които ЮЛ са избрани за членове на органи за управление и контрол на ТД с държавно или общинско участие в капитала, по реда на Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала [ПРУПДТДДУК (отм.)] и наредбата на общинския съвет по чл.51а, ал.4 от Закона за общинската собственост (ЗОБС). По отношение на тях

дружества (АД) в сравнение с общия режим по Търговския закон (ТЗ). Законът не прави разграничение между половете, което е израз на принципа за равенството между половете в образованието, заетостта и предприемачеството¹¹².

ЗППр не предвижда членовете на органите за управление и контрол на ППр да са навършили определена възраст. От друга страна, чрез законовите изисквания за образователен и професионален ценз - висше образование (срв.: чл.20, ал.1, т.1 от ЗППр) и най-малко 5 години професионален опит (срв.: чл.20, ал.1, т.2 от ЗППр), косвено се завишава възрастта за участие.

Условията по чл.20, ал.1, т.3 – т.8 от ЗППр може да се разглеждат като пречки за избора на ФЛ за управител или член на колективен орган за управление и контрол на ППр. Те са: кандидатът да не е поставен под запрещение; да не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер; да не е лишен от правото да заема съответната длъжност; да не е обявен в несъстоятелност като едноличен търговец (ЕТ) или неограничено отговорен съдружник в търговско дружество (ТД), обявено в несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори; да не е бил член на управителен или контролен орган на дружество, съответно кооперация, прекратени поради несъстоятелност през последните две години преди назначаването, ако са останали неудовлетворени кредитори; да не е съпруг/съпруга или лице във фактическо съжителство, роднина по права линия, по съребрена линия - до четвърта степен включително, и по сватовство - до втора степен включително, на управител или член на колективен орган за управление и контрол на същото ППр.

В разпоредбата на чл.20, ал.1, т. 9 – 12 от ЗППр се установяват пречки за назначаването на спечелилия конкурса кандидат за управител или член на колективен орган за управление и контрол на ППр, а именно: не заема публична длъжност по чл.6, ал.1, т.1 - 35 и т.38 и 39 от Закона за противодействие на корупцията, не е член на политически кабинет и секретар на община (чл.20, ал.1, т.9 от ЗППр)¹¹³; да не извършва търговски сделки от свое или от чуждо име (чл.20, ал.1, т.10 от ЗППр); да не е съдружник в събирателни (СД), в командитни дружества (КД) и в дружество с ограничена отговорност (ООД) (чл.20, ал.1, т.10 от ЗППр); да не е управител или член на изпълнителен или контролен орган на друго ППр. Разгледаните изисквания за съвместимост са абсолютни, а забраните по чл.20, ал.1, т.10 и 11 от ЗППр се прилагат, когато се извършва дейност, сходна с дейността на дружеството.

Наличието и липсата на горепосочените условия и пречки се установява със съответните документи и декларация, които се представят с оглед участието в конкурса, назначаването на лицето за член на орган за управление и контрол и вписването му в търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ) към Агенцията по вписванията (АВ). Предпоставките трябва да са изпълнени преди лицето да е избрано за член. Същото се отнася и за отсъствието на разгледаните пречки по чл.20, ал.1, т.3 – т.8 от ЗППр. Наличието на предпоставките и отсъствието на несъвместимостите се проверява от комисията за номиниране при проверката за допустимост на кандидата до конкурса (чл.47, ал.1 от ППЗППр). От друга страна, пречките по чл.20, ал.1, т.9 – т.12 и по чл.20, ал.3 от ЗППр не следва да са налице към момента на назначаването на избрания кандидат – тяхната проверка се извършва от компетентния орган по назначаването, а не от комисията по номиниране (чл.47, ал.2 от ППЗППр).

Изискванията към членовете на органите за управление и контрол на ППр не са изброени изчерпателно. Съгласно чл.20, ал.1, т.13 от ЗППр, в устава на дружеството могат да се предвидят и други изисквания, на които членовете на органите трябва да отговарят. Тъй като устройствен акт „устав“ имат само ППр – АД, граматическото тълкуване на чл.20, ал.1, т.13 от ЗППр води до извода, че допълнителни изисквания не може да се съдържат в останалите

трябва да се приеме, че по силата на закона (*ex lege*) е настъпила несъвместимост за заемане на длъжността. Съгласно § 3, ал.4 от ПЗР на ЗППр в 16-месечен срок от влизането в сила на закона съставите на органите за управление и контрол на публичните предприятия се привеждат в съответствие с изискванията му.

¹¹² Вж.: Препоръка на ОИСР относно равенството между половете в образованието, заетостта и предприемачеството.

¹¹³ изм. - ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г.

устройствени актове – учредителен акт или дружествен договор. Според разпоредбата на чл.9, ал.1 от ЗППр, основната правна форма на ТД с държавно участие в капитала е „акционерно дружество“, а правната форма „дружество с ограничена отговорност“ е допустима за „микро-“, „малки-“ и „средни-“ предприятия, както и за ППр по чл.2, ал.1, т.2 от ЗППр¹¹⁴. Логично е тази възможност да се отнася за всички ППр, а не само за ППр – АД, т.е. не трябва да се свързва с правноорганизационната форма на ППр. По мое мнение, разпоредбата на чл.20, ал.1, т.13 от ЗППр следва да се тълкува корективно (разширително) в смисъл, че в устройствения акт на ППр, независимо от неговия вид, могат да са предвидени други изисквания.

При сравнение с предвидените в чл.141, ал.8 от ТЗ и чл.234, ал.2, т.2 от ТЗ общи условия и пречки за заемане на длъжности в управителни и контролни органи на ТД, прави впечатление, че по отношение на ППр чл.20, ал.1 от ЗППр не предвижда ограничение за лице, което е било управител, член на управителен или контролен орган на дружество, за което е било установено с влязло в сила наказателно постановление неизпълнение на задължения по създаване и съхраняване на определените му нива от запаси по Закона за запасите от нефт и нефтопродукти¹¹⁵ (ЗЗНН) да участва в органите за управление и контрол. Поради липсата на препращане към ТЗ като общ нормативен акт, следва да се приеме, че законоустановените в ЗППр условия и пречки за членовете на органите за управление и контрол на ППр не могат да се разширяват, но такива може да са установени в разпоредбите на специални закони. Условието, на които трябва да отговарят членовете на органите за управление и контрол на ППр, посочени в чл.20 от ЗППр, се явяват особени спрямо общите изисквания за избираемост и неизбираемост на членовете на управителните и контролни органи на ООД и АД, предвидени в чл.141 от ТЗ, съответно в чл.234, ал.2 от ТЗ. При едновременното действие на особени и общи изисквания важи правилото, че особените правила дерогират общите (*lex propria derogate legi communi*)^{116 117}.

Както беше посочено, специални закони могат да установят допълнителни изисквания към членовете на органите на публичните предприятия. Например, в разпоредбата на чл.63, ал.1 от Закона за лечебните заведения¹¹⁸ (ЗЛЗ) се предвижда, че управител, съответно изпълнителен директор, на лечебното заведение може да бъде само лице с образователно-квалификационна степен „магистър“ по медицина, съответно дентална медицина, и с квалификация по здравен мениджмънт или лице с образователно-квалификационна степен „магистър“ по икономика и управление и с придобита образователна и/или научна степен, специалност или преминато обучение за повишаване на квалификацията по чл.43 от Закона за висшето образование¹¹⁹ (ЗВО) в областта на здравния мениджмънт. Според чл.63, ал.2 от ЗЛЗ, държавни и общински лечебни заведения- ЕАД, имат едностепенна система на управление. Съветът на директорите на държавните и общинските лечебни заведения за болнична помощ се състои от трима членове. Друг пример представлява разпоредбата на чл.163, ал.1 и ал.2 от Закона за горите¹²⁰ (ЗГ), която предвижда, че за управление на горските територии - държавна собственост, които не са предоставени на ведомства или ЮЛ, се създават държавни предприятия, които са ЮЛ със статут на държавни предприятия по чл.62, ал.3 от ТЗ. Те имат двустепенна структура с централно управление и териториални поделения - държавни горски стопанства и държавни ловни стопанства (чл.164, ал.1 от ЗГ). Органи на управление на тези

¹¹⁴ Съгласно чл.2, ал.1 от ЗППр, публични предприятия са:

1. ТД с над 50 на сто държавно/общинско участие в капитала или в които държавата/общината по друг начин упражнява доминиращо влияние;
2. дъщерните дружества на ТД по т. 1 и предприятията по т. 3, ако чрез тях държавата/общината контролира повече от 50 на сто от дяловете/акциите с право на глас или по друг начин упражнява доминиращо влияние;
3. държавните предприятия, създадени със специални закони на основание чл.62, ал.3 от Търговския закон.

¹¹⁵ Обн., ДВ., бр.15 от 15.02.2013 г.

¹¹⁶ В т.см. вж.: Таджер, В., „Гражданско право на НРБ“, обща част, дял първи, София: изд.: „Наука и култура“, 1972, с.104.

¹¹⁷ В т.см. вж.: Павлова, М., „Гражданско право - обща част“, София: изд.: „Софи- Р“, 2002, с.103.

¹¹⁸ Закон за лечебните заведения (ЗЛЗ), Обн. ДВ. бр.62 от 9 Юли 1999г.

¹¹⁹ Закон за висшето образование (ЗВО), Обн. ДВ. бр.112 от 27 Декември 1995г.

¹²⁰ Закон за горите (ЗГ), Обн. ДВ. бр.19 от 8 Март 2011г.

държавни предприятия са министърът на земеделието и храните и управителен съвет (чл.167 от ЗГ)¹²¹, който се състои от трима членове, включително директора на предприятието. Съгласно чл.169, ал.3 от ЗГ не може да бъде член на управителния съвет лице, което е осъждано за престъпление от общ характер, което е съпруг или роднина по права, по съребрена линия или по сватовство до трета степен включително с друг член на управителния съвет. Съгласно чл.171, ал.1 от ЗГ¹²², министърът на земеделието и храните след провеждане на конкурс сключва за срок 5 години договори за управление с директорите на държавните предприятия. За директор на държавно предприятие се назначава лице: с висше лесовъдско образование с образователно-квалификационна степен "магистър"; с трудов и/или служебен стаж по специалността не по-малък от 7 години, придобит след завършване на висшето образование по т.1; което не е осъждано на лишаване от свобода за престъпление от общ характер (чл.171, ал.2 от ЗГ). ЗГ урежда и специални правила за управлението на горските територии- общинска собственост. То се осъществява от общинска горска структура, която може да е в различни правноорганизационни форми. Съгласно чл.181, ал.5 от ЗГ в случай че управлението на горските територии - общинска собственост, се осъществява общинска горска структура, в т.ч. ТД, в която общината е едноличен собственик на капитала (ЕООД или ЕАД), т.е. общинско ППР по см. на чл.2, ал.1 от ЗППР, за ръководител се назначава лице, което отговаря на изискванията за директор на държавно горско стопанство и е вписано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика.

Освен посочените особени и специални законови условия, допълнителни изисквания към членовете на органите за управление и контрол на ППР може да се предвидят само по реда на чл.20, ал.1, т.13 от ЗППР - чрез тяхното уреждане в устройствения акт на ППР.

Тъй като отношенията между ППР и членовете на управителните и контролните му органи се уреждат с договори за управление и контрол¹²³, в чл.20, ал.3 от ЗППР се предвиждат относителни пречки, съгласно които не може да бъдат управители и изпълнителни членове на съветите на директорите и на управителните съвети лица, които работят по служебно или по трудово правоотношение, освен като преподаватели във висше училище и/или като лекари или лекари по дентална медицина в лечебно заведение по смисъла на ЗЛЗ. Според чл.48, ал.1 и ал.3 от ЗВО длъжностите на научно-преподавателския състав във висшите училища са: „доцент“ и „професор“ (за хабилитирани преподаватели) и „асистент“ и „главен асистент“ (за нехабилитирани преподаватели) като включват и длъжностите на хабилитираните и нехабилитираните преподаватели, които работят в университетските болници. Длъжностите на нехабилитираните лица, на които се възлага само преподавателска дейност за неспециалисти по езиково обучение, спорт, изкуство и други, са преподавател и старши преподавател (чл.48, ал.2 от ЗВО). От друга страна, както беше посочено, разпоредбата на чл.63, ал.1 от ЗЛЗ предвижда, че управител, съответно изпълнителен директор, на лечебното заведение може да бъде само лице с образователно-квалификационна степен „магистър“ по медицина, съответно дентална медицина, и с квалификация по здравен мениджмънт или лице с образователно-квалификационна степен „магистър“ по икономика и управление и с придобита образователна и/или научна степен, специалност или преминато обучение за повишаване на квалификацията по чл.43 от ЗВО в областта на здравния мениджмънт. Тези лица, съгласно чл.20, ал.3 от ЗППР, може да работят по трудово правоотношение като преподаватели във висше училище и/или като лекари или лекари по дентална медицина в лечебно заведение по смисъла на ЗЛЗ и същевременно да им се възлага да са управители и изпълнителни членове на съветите на директорите и на управителните съвети лица на ППР. Извън посочените изключения, останалите работещи по трудово правоотношение, независимо от начина за възникването му (сключване на трудов договор, от избор или от конкурс), от конкретния работодател или от заеманата длъжност, не може да бъдат управители на ППР и

¹²¹ изм. - ДВ, бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2022 г., в сила от 01.01.2023 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2023 г.

¹²² Изм. - ДВ, бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2022 г., в сила от 01.01.2023 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2023 г.

¹²³ В т.см. вж.: Калайджиев, А., „Акционерно дружество“, София: изд. „Сибир“, 2019, с.с.304 - 305.

изпълнителни членове на съветите на директорите и на управителните съвети. Те може да са членове на съветите на директорите и на управителните съвети на ППР - АД, но без да им се възлагат функции на изпълнителни членове.

Законът за държавния служител¹²⁴ (ЗДСл) и Кодексът на труда¹²⁵ (КТ) съдържат специални правила за участие на служителите, работещи по служебни и трудови правоотношения в администрацията като представители на държавата или общината в органите за управление и контрол на ТД с държавно или общинско участие в капитала. Съгласно чл.7, ал.3 от ЗДСл държавен служител може да участва като представител на държавата или общината в органите на управление или контрол на ТД с държавно или общинско участие в капитала или на ЮЛ, създадени със закон, в съвети, комитети, одитни комитети, комисии, работни или експертни групи, органи на управление или контрол на фондове, сметки и други, които не са ЮЛ, за което не получава възнаграждение, освен в случаите, предвидени в ЗППР. Идентично е съдържанието на разпоредбата на чл.107а, ал.2 от КТ - за служителите, работещи по трудово правоотношение в администрацията¹²⁶. Става въпрос за законови изключения, които допускат тези лица да участват в управителните и контролни органи на ТД с държавно или общинско участие в капитала, но само като представители на държавата или общината. В случай, че посочените изисквания не са спазени ще е налице несъвместимост за заемане на длъжност в администрацията като държавен служител по чл.7, ал.2, т.2 от ЗДСл, респективно като служител, работещ по трудово правоотношение по чл.107а, ал.1, т.2 от КТ.

Преди сключването на договорите за управление и контрол с лица, които работят в държавната администрация извън администрацията на органа, упражняващ правата на държавата в съответното ППР, се изисква съгласието на работодателя по основния трудов договор или на органа по назначаването по служебното правоотношение (чл.52, ал.2 от ППЗППР). Това съгласие е условие на правото (*conditio iuris*) управлението или контролът на ППР да се възложи на лица, които работят в държавната администрация. Когато работодателят по основния трудов договор или органът по назначаването по служебното правоотношение и органът, упражняващ правата на държавата в съответното публично предприятия съвпадат, изрично съгласие не е необходимо. То се изразява чрез конклюдентни действия - самото сключване на договора за управление и контрол на ППР. В разгледаните случаи по ЗППР, когато служител, работещ по служебно или трудово правоотношение в администрацията, участва като представител на държавата или общината в орган за управление и контрол на ППР, разпоредбите на чл.7, ал.3 от ЗДСл и чл.107а, ал.2 от КТ предвиждат възможност за получаване на възнаграждение. Според чл.21, ал.3 от ЗППР, представителите на държавата в ППР имат същите права, задължения и отговорности като останалите членове на органите за управление и контрол, включително правото да получават възнаграждение и задължението да не разкриват търговски тайни на ППР.

При прекратяване на служебното/трудоовото правоотношение с администрацията, в която работят тези лица, те загубват качеството си на представители на държавата или общината по смисъла на ЗДСл и КТ. Тъй като статутът им на служители в администрацията е прекратен, те повече не могат да бъдат разглеждани като представители на държавата или общината. Отпада пречката да бъдат управители, изпълнителни членове на съвет на директорите и членове на управителен съвет. При наличието на останалите законови предпоставки могат да бъдат независими членове.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

¹²⁴ Обн. ДВ. бр.67 от 27.07.1999 г.

¹²⁵ Кодекс на труда (КТ), обн. ДВ. бр.26 от 1 Април 1986г.

¹²⁶ Срв.: разпоредбата на чл.9а, ал.2 от Закона за закрила и развитие на културата, обн. ДВ. бр.50 от 01.06.1999 г. (ЗЗРК), която предвижда, че директорите на културните институти могат да участват като представители на държавата или общината в органите на управление или контрол на ТД с държавно или общинско участие в капитала или на ЮЛ, създадени със закон, за което не получават възнаграждение.

Изискванията към органите за управление и контрол на ППР са законоустановени в глава пета, чл.20 - чл.24 от ЗППР и в глава пета, чл.31 - чл.56 от ППЗППР. Като цяло, корпоративното управление на държавните предприятия все още не е преодоляло напълно недостатъците по отношение на назначаването, освобождаването и функционирането на управителните органи. Членове на органите за управление често са подложени на силен политически натиск от управляващите. Обществеността не е запозната как се прилага системата за оценка на тяхната ефективност, както и на ефективността и на самите предприятия. Липсва обективна публична информация за корпоративното управление на държавните предприятия.

REFERENCES

Georgiev, A., "Legal regime of public enterprises", Sofia: ed.: "Siela", 2021, ISBN: 978-954-283-390-1, s.s. 193-208. (**Оригинално заглавие:** Георгиев, А., „Правен режим на публичните предприятия“, София: изд.: „Сиела“, 2021, ISBN: 978-954-283-390-1, с.с. 193-208).

Tajer, V., "Civil law of NRB", general part, title one, Sofia: ed.: "Science and culture", 1972, p.104. (**Оригинално заглавие:** Таджер, В., „Гражданско право на НРБ“, обща част, дял първи, София: изд.: „Наука и култура“, 1972, с.104).

Pavlova, M., "Civil Law - general part", Sofia: ed.: "Sofi-R", 2002, p.103. (**Оригинално заглавие:** Павлова, М., „Гражданско право- обща част“, София: изд.: „Софи- Р“, 2002, с.103).

Kalaidzhiev, A., "Joint Company", Sofia: ed. "Sibi", 2019, s.s. 294, 304-305 (**Оригинално заглавие:** Калайджиев, А., „Акционерно дружество“, София: изд. „Сиби“, 2019, с.с. 294, 304-305).